

ФИЛОЗОФ ДРАГОЉУБ КОЈЧИЋ, ПРЕДСЕДНИК ПОЛИТИЧКОГ САВЕТА ДСС,
ЕКСКЛУЗИВНО ЗА „НАЦИЈУ”

Нови образац српске политике

„Стрпљивост и поступност су менталитетни темељ сваког државотворног народа. У студији о националном карактеру Срба, Слободан Јовановић критички указује да су управо то особине које нам недостају и због којих се у одлучујућим моментима затичемо неспремни. Онда кривицу пребацујемо на друге. Што би рекао Умберто Еко, када систематски занемарујеш потезе својих непријатеља и ништа не чиниш да им парираш у дужем временском периоду, онда оправдаваш себе тако што своју пропаст прогласиш последицом завере. То је, дословно, наша прича”

НАЦИЈА ПРЕС

Је-дан је од ви-со-ко-о-бра-зо-ва-них „ра-сних” Бе-о-гра-ђа-на ге-не-ра-ци-је у пу-ној зре-ло-сти ко-ји су, у окри-љу раз-ли-чи-тих по-ли-тич-ких и иде-о-ло-шких оп-ци-ја, нај-зад зна-чај-ни-је сту-пи-ли на сце-ну и при-бли-жи-ли се мо-гућ-но-сти да ствар-но спа-са-ва-ју ово срп-ско „гне-здо над по-но-ром”. Дра-го-љуб Кој-чић (Бе-о-град, 1954) пред-ста-вља све сна-жни-ји глас но-ве срп-ске по-ли-тич-ке раз-бо-ри-то-сти ко-ји

со-бом склад-но, без ика-кве по-дво-је-но-сти, сје-ди-њу-је на-ци-о-нал-но и де-мо-крат-ско, тра-ди-ци-ју и мо-дер-ност, ли-тур-гич-ко и ин-фор-ма-тич-ко. Глас оне да-нас пре-ко по-треб-не раз-бо-ри-то-сти ко-ја уки-да ди-ри-го-ва-ну по-де-лу на „две Ср-би-је”, за-тва-ра фрон-то-ве и за-це-љу-је ра-не, ну-ди ви-зи-ју зе-мље у ко-јој има ме-ста за све, а из-ме-ђу „Гу-че” и „Ег-зи-та”, или из-ме-ђу Ко-со-ва и Евро-пе, не ста-вља ра-став-ни не-го са-став-ни ве-зник.

Ди-пло-ми-рао је фи-ло-зо-фи-ју на Фи-ло-зоф-ском фа-кул-те-ту у Бе-о-гра-ду. Ба-ви се по-ли-тич-ком фи-ло-зо-фи-јом, по-ли-тич-ком те-о-ри-јом и ме-то-до-ло-ги-јом. Го-ди-не 1990. уче-ство-вао је у об-на-вља-њу де-мо-крат-ског по-кре-та у Ср-би-ји. Кра-јем исте го-ди-не по-кре-нуо, за-јед-но са Ра-до-сла-вом Бра-цом Па-вло-ви-ћем, лист *Др-жа-ва*, а 1995. и 1996. био ње-гов глав-ни и од-го-вор-ни уред-ник. Уред-ник је у

Срп-ском књи-жев-ном гла-сни-ку

, аутор ви-ше од-лич-них огле-да и уче-сник број-них до-ма-ћих и ме-ђу-на-род-них струч-них ску-по-ва на те-му де-мо-кра-ти-је и срп-ског на-ци-о-нал-ног пи-та-ња. Од 1996. до 2003. го-ди-не био је пред-сед-ник Срп-ске де-мо-крат-ске стран-ке у Ср-би-ји. По-сле ок-то-бар-ских про-ме-на 2000. био је за-ме-ник ми-ни-стра за од-но-се са Ср-би-ма ван Ср-би-је. Да-нас је пред-сед-ник По-ли-тич-ког са-ве-та Де-мо-крат-ске стран-ке Ср-би-је и на-род-ни по-сла-ник.

• Као на род и др жа ва опет смо у јед ној те шкој го ди ни ко ја нам мо же до не ти да ле ко се жне по сле ди це (ако смо од кра ја осам де се тих уоп ште има ли не ку друк чи ју го ди ну). Ко ли ко на ша суд би на да нас за ви си од на шег чи не на или не чи не на?

Ни-је-дан озби-љан на-род не сме да „пре-ска-че” соп-стве-ну исто-ри-ју. Не од-лу-чу-је се о суд-би-ни на-ро-да са-мо у ве-ли-ким и пре-о-крет-ним тре-ну-ци-ма, не-го се стр-пљи-во и бри-жљи-во, из да-на у дан, из-гра-ђу-је ње-го-ва сна-га и по-зи-ци-ја. На-ро-ди се сто-ле-ћи-ма бо-ре да стек-ну др-жа-ву и из-гра-де ње-не ин-сти-ту-ци-је као ин-стру-мен-те за оства-ри-ва-ње сво-јих ин-те-ре-са. Стр-пљи-вост и по-ступ-ност су мен-та-ли-тет-ни те-мељ сва-ког др-жа-во-твор-ног на-ро-да. У сту-ди-ји о на-ци-о-нал-ном ка-рак-те-ру Ср-ба Сло-бо-дан Јо-ва-но-вић кри-тич-ки ука-зу-је да су упра-во то осо-би-не ко-је нам не-до-ста-ју и због ко-јих се у од-лу-чу-ју-ћим мо-мен-ти-ма за-ти-че-мо не-спрем-ни. Он-да кри-ви-цу пре-ба-цу-је-мо на дру-ге. Што би ре-као Ум-бер-то Еко, ка-да си-сте-мат-ски за-не-ма-ру-јеш по-те-зе сво-јих не-при-ја-те-ља и ни-шта не чи-ниш да им па-ри-раш у ду-жем вре-мен-ском пе-ри-о-ду, он-да оправ-да-ваш се-бе та-ко што сво-ју про-паст про-гла-сиш по-сле-ди-цом за-ве-ре. То је до-слов-но на-ша при-ча. Има-ли смо на-ци-о-нал-ну др-жа-ву још пре две-ста го-ди-на, има-ли сво-ју вој-ску, сво-ју ди-пло-ма-ти-ју, тај-не слу-жбе, ме-ђу-на-род-ни углед, про-све-ту, цр-кву, кул-ту-ру и та-ко да-ље, а до-зво-ли-ли смо да нас над-и-гра-ју ко-му-ни-сти и

исто-риј-ски аут-сај-де-ри ко-је смо га-лант-но осло-ба-ђа-ли, шко-ло-ва-ли, фи-нан-си-ра-ли... Из-не-на-ди-ли смо се ка-да смо схва-ти-ли да нам је пре-ци-зно ис-пле-те-на ом-ча иза на-ших ле-ђа.

Ова го-ди-на је са-мо до-вр-ша-ва-ње за-те-за-ња те ом-че и не-дво-сми-сле-на по-сле-ди-ца јед-ног пре-ду-гог пе-ри-о-да нео-д-го-вор-но-сти. Остао је ве-о-ма ма-ли про-стор да не-што учи-ни-мо. Уме-сто да смо са-мо-у-ве-ре-но осло-ње-ни на соп-стве-ну сна-гу као нај-ја-чи ар-гу-мент у ме-ђу-на-род-ним од-но-си-ма, да-нас за-ви-си-мо од спрем-но-сти ве-ли-ких си-ла да на на-ше пи-та-ње при-ме-не прав-не нор-ме. Ме-ђу-на-род-но пра-во је ипак адут ко-ји отва-ра ма-не-вар-ске мо-гућ-но-сти у пре-го-во-ри-ма. Пре-ми-јер Ко-шту-ни-ца и пред-сед-ник Та-дић по-ста-ви-ли су др-жав-ну стра-те-ги-ју очу-ва-ња Ко-со-ва и Ме-то-хи-је у окви-ру Ср-би-је упра-во на оба-ве-зи ме-ђу-на-род-не за-јед-ни-це да се др-жи прин-ци-па не-про-ме-њи-во-сти гра-ни-ца на-сил-ним пу-тем и тај став су до-след-но и ква-ли-тет-но пре-до-чи-ли Са-ве-ту без-бед-но-сти УН. Али, уко-ли-ко се исто-вре-ме-но не бу-де ра-ди-ло на об-но-ви уну-тра-шње сна-ге зе-мље, ни-су ве-ли-ке шан-се да у бу-дућ-но-сти одр-жи-мо оно што да-нас из-бо-ри-мо. То је ствар спрем-но-сти не са-мо ели-та не-го и чи-та-ве за-јед-ни-це.

ОБ-ЈА-ВА СР-БИ-ЈЕ ЈЕ-ЗИ-КОМ НО-ВЕ ЕПО-ХЕ

• Да сте у поџиџиџи да преџ судџ но утиџ чеџ те на српџ ску страџ теџ гиџ ју у преџ гоџ воџ риџ ма о КиМ и у веџ зи са расџ плеџ том у Црџ ној Гоџ ри, у околџ ноџ стиџ ма каџ кве јеџ су у оба та слуџ чаџ ја, шта би биџ ли основџ ни поџ стуџ лаџ ти Ваџ шег деџ лоџ ваџ на?

Из ово-га што сам ре-као ја-сно је да ве-ру-јем у ме-то-ду ко-ја стр-пљи-во и ак-тив-но при-пре-ма ства-ри, па он-да по-сле-ди-це не мо-гу да из-о-ста-ну. Ни-је ла-ко да-нас ре-ша-ва-ти пи-та-ња ко-ја су се на-го-ми-ла-ва-ла то-ком јед-но-га сто-ле-ћа. Ми не-ма-мо *gre-en-fi-eld* по-ла-зну осно-ву за ре-ша-ва-ње та-ко ва-жних пи-та-ња. У ово-ме

ча-су др-жав-ни тим за пре-го-во-ре о Ко-сме-ту ра-ди све што је мо-гу-ће. По-сто-ји и ре-ла-тив-но ускла-ђе-ни од-нос ре-ле-вант-них чи-ни-ла-ца ка-да је у пи-та-њу др-жав-на за-јед-ни-ца. Али, Ср-би-ја мо-ра да по-ста-не све-сна сво-јих пред-но-сти и сво-јих ка-па-ци-те-та за по-ли-тич-ку утак-ми-цу по пра-ви-ли-ма но-ве епо-хе. То су еко-но-ми-ја и кул-ту-ра. Стра-те-гиј-ски осми-шље-ним по-зи-ци-о-ни-ра-њем Ср-би-је и Бе-о-гра-да у епи-цен-тар ре-ги-о-на до-би-ја се пре-стиж ко-ји не са-мо да омо-гу-ћа-ва но-ве ин-те-гра-ци-о-не про-це-се у на-шем на-ро-ду не-го ста-би-ли-зу-ју-ће де-лу-је и на укуп-но ге-о-по-ли-тич-ко окру-же-ње. Да је Ср-би-ја да-нас пре-сти-жна зе-мља, ни-ко-ме озбиљ-ном у Цр-ној Го-ри не би па-ло на па-мет да се одва-ја или да се од-ри-че на-шег је-зи-ка и кул-тур-ног на-сле-ђа. На дру-гој стра-ни, ал-бан-ски се-па-ра-ти-зам не би ла-ко обез-бе-ђи-вао ме-ђу-на-род-ну по-др-шку. У зад-њих го-ди-ну-две да-на до-ста се чи-ни да се ство-ре пред-у-сло-ви за ја-ча-ње еко-но-ми-је. Ни-сам за-до-во-љан кул-тур-ним аспек-том на-ци-о-нал-не по-ли-ти-ке.

• За што?

Да овом при-ли-ком ка-жем са-мо о спољ-но-по-ли-тич-ком по-тен-ци-ја-лу кул-ту-ре ко-ји ни-смо ко-ри-сти-ли. Не мо-гу да ве-ру-јем да на-ша ки-не-ма-то-гра-фи-ја ни-је у ста-њу да на-пра-ви филм ко-ји ће на умет-нич-ки ви-сок и убе-дљив на-чин да ба-ци дру-га-чи-је све-тло на гра-ђан-ски рат у Бо-сни и Хер-це-го-ви-ни. Док ми и да-ље пра-ви-мо ко-му-ни-стич-ке си-ме-три-је о од-го-вор-но-сти за рат и за зло-чи-не, до-тле Ја-сми-ла Жба-нић иде по фе-сти-ва-ли-ма са по-ли-тич-ким пам-фле-том ко-ји са-та-ни-зу-је Ср-бе. Тај филм ви-ше ути-че на фор-ми-ра-ње ме-ђу-на-род-ног јав-ног мње-ња не-го де-сет екс-перт-ских по-ли-тич-ких ти-мо-ва и хи-ља-ду књи-га ко-је у оча-ју об-ја-вљу-ју до-бро-на-мер-ни љу-ди о сво-ме тро-шку.

Ни-ко се ни-је на-шао да по-зо-ве љу-де ко-ји су пре-ма на-ма по-ка-зи-ва-ли на-кло-ност или су ба-рем би-ли објек-тив-ни усред ан-ти-срп-ске хи-сте-ри-је. За-што ни-је упри-ли-чен раз-го-вор са Ха-рол-дом Пин-те-ром, Хен-ри-јем Ки-син-це-ром и Но-а-мом Чом-ским? Ни-ко ни-је по-звао у зва-нич-ну по-се-ту пред-сед-ни-ка Че-шке Ре-пу-бли-ке Вац-ла-ва Кла-у-са, што је не са-мо по-ли-тич-ки про-пуст не-го и по-ка-за-тељ кул-тур-не уско-гру-до-сти.

Про-шле го-ди-не Кен Ра-сел је тра-жио сред-ства да сни-ми филм о Ни-ко-ли Те-сли. Мо-же-те ми-сли-ти ка-кво би то ин-те-ре-со-ва-ње иза-зва-ло у све-ту и јед-ном за-у-век от-кло-ни-ло ди-ле-му о Те-сли-ном на-ци-о-нал-ном по-ре-клу. Ра-сел ни-је сни-мио филм јер ни-је до-био па-ре, а Ја-сми-ла Жба-нић је глат-ко ре-а-ли-зо-ва-ла свој про-па-ганд-ни про-је-кат. Да ли је не-ко-ме па-ло на па-мет да Ми-лу Јо-во-вић, јед-ну од

нај-зна-чај-ни-јих хо-ли-вуд-ских зве-зда, до-ве-де у Ср-би-ју и јав-но се за-хва-ли што је то-ком НА-ТО бом-бар-до-ва-ња при-до-би-ла Џе-ка Ни-кол-со-на, Ноами Кем-бел и дру-ге ста-ро-ве да уло-же про-тест аме-рич-кој ад-ми-ни-стра-ци-ји. Ми смо за-то про-шле го-ди-не до-ве-ли ци-нич-ну Ка-трин Да-нев да јој по-да-стре-мо цр-ве-ни те-пих, а она је је-дан од глав-них про-па-ган-ди-ста ан-ти-срп-ске хи-сте-ри-је у Фран-цу-ској.

Због че-га у Бе-о-гра-ду ни-је ор-га-ни-зо-ван кон-церт свет-ске ме-га-гру-пе *Guns and Roses* чи-ји
фронт-мен је то-ком рас-па-да Ју-го-сла-ви-је го-во-рио да су Ср-би у пра-ву и но-сио ма-ји-цу са на-шим гр-бом?

Во-по Vox

је са-ра-ђу-ју-ћи са Му-ха-ме-дом Ша-ћир-бе-јом дао ве-ћи до-при-нос по-ли-ти-ци Али-је Изет-бе-го-ви-ћа не-го про-фе-си-о-нал-ни ди-пло-ма-ти и ло-би-сти у аме-рич-ком Кон-гре-су. Пет-на-ест го-ди-на ни-ка-ко да ука-пи-ра-мо шта је по-лу-га ко-ја по-кре-ће свет. Кул-ту-ра је да-нас моћ-но по-ли-тич-ко ору-ђе, а ми је још увек ви-ди-мо на про-вин-ци-јал-ни на-чин, као „оп-ште обра-зо-ва-ње”.

И ДР-ЖА-ВА И ЕВРО-ПА

• Свој је време но, док сте би ли уред ник ча со пи са *Др жа ва*, са со лид ном ар гу мен та ци јом твр ди ло се да је „срп ско на ци о на л но пи та ње за пра во др

жав но пи та ње

”

, да би се да нас до шло до твр д ње, та ко ђе озбиљ но обра зло же не, да ми у ства ри жи ви мо „у без др жав ном ста њу

”

?

Ка-да смо 1990. го-ди-не Радослав Браца Павло-вић и ја по-кре-та-ли овај лист,

ин-си-сти-рао сам да се зо-ве *Др-жа-ва* јер је би-ло очи-глед-но да сви на-ши про-бле-ми про-ис-ти-чу из чи-ње-ни-це да не-ма-мо сво-ју др-жа-ву и сво-је ин-сти-ту-ци-је вла-сти. У ме-ђу-вре-ме-ну, про-ме-ни-ло се мно-го то-га. Је-дан део на-ших су-на-род-ни-ка ет-нич-ки је очи-шћен са под-руч-ја где је жи-вео. Ма-ли број је ус-пео да оста-не на сво-јим ог-њи-шти-ма, али под су-ве-ре-ни-те-том но-во-ство-ре-них др-жа-ва и у ста-ту-су на-ци-о-нал-не ма-њи-не. Нај-зна-чај-ни-ја про-ме-на до-го-ди-ла се у са-мо-ме би-ћу др-жа-ве. Су-ве-ре-ни-тет да-нас мно-го ви-ше за-ви-си од ин-те-гри-са-но-сти у ши-ре по-ли-тич-ке це-ли-не или асо-ци-ја-ци-је не-го од кла-сич-них ин-стру-ме-на-та мо-ћи. Ни-је за-ла-га-ње за члан-ство у Европ-ској Уни-ји са-мо због пер-спек-ти-ве ви-шег жи-вот-ног стан-дар-да, не-го је то до-бра при-ли-ка да се за-у-ста-ве дез-ин-те-гра-ци-о-ни про-це-си и омо-гу-ћи Ср-би-ма ко-ји жи-ве из-ван гра-ни-ца ма-тич-не зе-мље да по-но-во бу-ду под истим по-ли-тич-ким кро-вом.

Због свих ових про-ме-на нео-п-хо-дан је мо-дер-ни по-ли-тич-ки сен-зи-би-ли-тет и про-јек-ти у скла-ду са но-вом ствар-но-шћу. То зна-чи из-ба-лан-си-ра-ну по-ли-ти-ку ко-ја ће кроз кла-сич-не над-ле-жно-сти др-жа-ве оси-гу-ра-ва-ти је-дан део ин-те-ре-са, а кроз члан-ство у ме-ђу-на-род-ним асо-ци-ја-ци-ја-ма дру-ги део, пре све-га га-ран-ци-је без-бед-но-сти и усло-ве еко-ном-ског ра-ста. Ни-је бе-зна-чај-но ни то што ће успе-шно до-вр-ша-ва-ње ин-те-гра-ци-о-них про-це-са до-ве-сти до спу-шта-ња тен-зи-ја у на-шем ре-ги-о-ну, а гра-ђа-ни-ма до-не-ти та-ко нео-п-ход-ну ре-лак-са-ци-ју. На-му-чи-ли су се љу-ди од не-из-ве-сно-сти.

Да-кле, и др-жа-ва и Евро-па! А он-да па-мет-но. Ако у ује-ди-ње-ној Евро-пи по-де-ли-мо суд-би-ну са моћ-ним и успе-шним на-ро-ди-ма, он-да смо из-бе-гли ужа-сну и сви-ре-пу ка-зну за сво-је исто-риј-ске про-ма-ша-је и, го-во-ре-ћи у ме-та-фи-зич-кој рав-ни, осми-сли-ли, оправ-да-ли и по-све-ти-ли све жр-тве на-ших пре-да-ка ко-је су и на-пра-вље-не за срећ-ни-ју бу-дућ-ност но-вих по-ко-ле-ња.

ЉУДИ КОЈИ КОМПРОМИТУЈУ ИДЕЈЕ

• Не дав но сте, у јед ној упе ча тљи вој бе се ди, ре кли да је ве ли ки срп ски про блем у „про ва ли ји ко ја по сто ји из ме љу др жа ве и дру штва”, да се оно што је у дру штву и у на шим нор мал ним раз ми шља њи ма сви ма ја сно за ма гљу је и гу би у сфе ри по ли тич ке опе ра ци о на ли за ци је, или чак пре тва ра у сво ју пот пу ну су прот ност. Ка ко пре мо сти ти ту про ва ли ју?

Нај-боље је ка-да ин-сти-ту-ци-је вла-сти ор-ган-ски сле-де на-ло-ге ко-је до-би-ја-ју из вред-но-сног си-сте-ма дру-штва. За то је по-треб-но да ели-те из-ра-ста-ју из сво-га на-ро-да. Код нас је-дан део по-ли-тич-ких пред-вод-ни-ка има сво-је уте-ме-ље-ње у марк-си-зму и 1968. го-ди-ни. Они љу-ди ко-ји су кри-ти-ко-ва-ли Бро-за због то-га што ни-је до-вољ-но ко-му-ни-ста по-ста-ли су за-го-вор-ни-ци де-мо-кра-ти-је. Ко-му-ни-сти ко-ји су, по-пут Жи-во-ра-да Ко-ва-че-ви-ћа, би-ли нај-ви-ши функ-ци-о-не-ри Ти-то-ве са-мо-у-прав-не Ју-го-сла-ви-је да-нас су про-мо-те-ри европ-ског пу-та! Ка-кви про-мо-те-ри, та-кав и пут – не-а-у-тен-ти-чан. У Евро-пу иде-мо не да би нас пре-фар-ба-ни ко-му-ни-сти та-мо до-ту-кли и ис-пу-ни-ли за-вет из Дре-зде-на да тре-ба сло-ми-ти срп-ске „хе-ге-мо-не”, не-го упра-во су-прот-но – да у но-вим окол-но-сти-ма оства-ри-мо сво-је на-ци-о-нал-не ин-те-ре-се и ис-ко-ри-сти-мо пред-ност да смо бро-јан и до-бро рас-по-ре-ђен на-род. Е, за тај по-сао по-треб-на је аутен-тич-на ели-та ко-ја у по-ла но-ћи зна шта је до-бро-бит за Ср-би-ју.

• Ушли сте у прак тич ну по ли ти ку са ја сним те о риј ским и фи ло зоф ским пред ста ва ма о њуј. Шта сте са зна ли из ну тра о по кре тач ким си ла ма по ли ти ке и по ли тич ке тех но ло ги је ко је ка рак те ри шу ову епо ху?

Ту-жно је са-зна-ње да је код ве-ћи-не уче-сни-ка у на-шем по-ли-тич-ком жи-во-ту по-ли-тич-ка те-о-ри-ја *ter-ra in-cog-ni-ta*. Љу-ди пре-ко но-ћи од ко-му-ни-сте по-ста-ну со-ци-јал-де-мо-кра-ти, као да из-ме-ђу ове две док-три-не не-ма два ме-тра књи-га ко-је тре-ба про-у-чи-ти и као да у Евро-пи у ме-ђу-соб-ним окр-ша-ји-ма при-пад-ни-ка ових та-бо-ра ни-су про-ли-ве-ни хек-то-ли-три кр-ви. Или, до-ју-че-ра-шњи члан Де-мо-крат-ске стран-ке, ко-ја је ми-мо сва-ке ло-ги-ке члан Со-ци-ја-ли-стич-ке ин-тер-на-ци-о-на-ле, опет пре-ко но-ћи на-пра-ви Ли-бе-рал-ну пар-ти-ју! Бо-го мој.

И шта да се ка-же за уче-не љу-де ко-ји су чла-но-ви Крун-ског са-ве-та а пи-та-ње мо-нар-хи-је ни-су ни је-дан је-ди-ни пут пред-ста-ви-ли на по-ли-тич-ки на-чин не-го ис-кљу-чи-во као сјај двор-ских при-је-ма и мрак ди-на-стич-ких сплет-ки.

• Који сегмент Вашег образавања, који је лектире или увиди су Вам највише помогли у практичној политици?

Са становишта политичке анализе, Србија је од 1990. године потпуно нови континент. Науживање се будући истраживачи. Недостаје нам једна студија која би дала типологију карактера нашој политичкој сцени, отприлике онако како је то урадио Чеслав Милош у *Заробљеном уму*. То би било забавно штиво за долазеће нараштаје.

Много више од директних порука или „упутстава за употребу“ које су писали велики магови политичке праксеологије, на формирање мојих политичких ставова утицала је осећајност према људима коју је хипнотски убедљиво човечанству у аманет оставио Достојевски. То је тај сугестивни лук између етике и политике и социјална операционализација хришћанства.

Политичку филозофију и политичку теорију код нас је дуго било неупутно јавно искаживати, јер постоји широко распрострање на фама о наивним интелектуалцима и намазаним интуитивцима којима не треба школа јер „све знају“. То нас је и коштало. Политички савет Демократске странке Србије управо је и формиран да политика у Србији добије своје онтолошко утемељење и достојанство политичког ума.

КРАЈ СТИХИЈЕ И ДИЛЕТАНТИЗМА

• Са времењем „постдемократски свет“, сложили смо се, ушао је у једну са свим нову епоху, друкчију од свих до сад познатих, са друкчим појмовним ком, мојом лом, правом, којом ордијатама, управљачким филозофијам, империтивним претензијам. Утицај да то у

**Србији или није схваћено, или је схваћено са тешкоћом праћеним
закашњеним?**

Политички процеси, политичке поларизације и одређења у нашој средини још увек завијене од стихије и дилетантизма. Дугогодишње апстигнирање од слободног мишљења и борбе идеја учинило је своје. Ми смо се тек недавно изборили за вишестраначки парламентаризам. Није се ни могло очекивати да ће одмах и прецизно бити примењене озбиљне политичке доктрине. Проблем је што ми политички приступимо на конфликтни начин: који је са нама он је против нас. Срби су сувише малобројан народ и у тако тешкој међународној позицији да би смели да се на тај начин такмиче у борби за власт. Потребно је да пре свега постоји национална солидарност као основно и одговорно осећање, затим јасно дефинисање националних и државних интереса, па тек на крају борба да гласачко тело препозна која је странка компетентна да све то спроведе у дело. За такав редослед потеза неопходно је да се уобличи политичка елита, а не да се простор препушта медиокритетима. Потребан је и осећај за реалност, а не да се држава сваки час супротставља тенденцијам које су владајуће у нашем времену. На пример, овде се борба за српске интересе често поистовећује са борбом против Запада, против мондијализма и томе слично, а да се уопште не зна тачно шта то значи и због чега смо ми према томе у непријатељском односу. Не прави се разлика између мондијализма и космополитизма и не уочава сличност између мондијализма и комунистичког интернационализма. Нико ме не пада на памет да размисли да ли је за Србе можда било боље да су користили моћ и енергију доминантних сила нашег доба да остваре своје виталне интересе. Испоставило се да су Албанци и Хрвати успели да неке ствари схвате на време и окрену западне војне ефективе против нас. Да смо пре 1990. године били политички промућурнији и да нам ни су бивши комунисти водили националну политику, на позицијоној и опозицијоној страни, ствари би се свакако другачије развијале.

Као и свуда у свету, кључ нашег опстанка налази се у препознавању шта је за нас добро а шта лоше, и у способности прилагођавања. Нема простора за инат, пркос и празне претње. Речју, за нас је спас у стрпљивом и одговорном управљању земљом. Најопаснија је демагогија јер она у себи носи оно што су Грци звали *хибрис*, или унутрашња казна која се аутоматски догађа ономе ко прекрши логику. Национални интерес не сме да се употребљава да би се дошло на власт. Обрнуто, на власт се долази да би се остварио национални интерес.

ВРЕ-МЕ ЗА КРЕ-А-ТИВ-НЕ ОД-ГО-ВО-РЕ

• Чак и ако бланко прихвати мо све приговоре изреке не на рачун српске пољотице деветдесетих, ипак, у потпуно једном страћном приступу балканској драми кључног центра „светске власти” остаје нејасно нешто крупно, нешто тамно и недовољно, што измиће уобицајеној геополитичкој и страћтегијској аргументацији. По Вашим сањњима или интујцијам, постоји ли скрићвени корен те тачке нескрићвено антисрпске остраћшћности, на роћчи то код предстванићка америчке демоћратске и брићтанске адмићнићстраћције?

Политика подразумева да постоји и „друга страна”, да се та страна руководи својим интересима и да нам је понекад супротстављена. Ако је та страна несразмерно моћнија од нас, треба пронаћи начин да наше интересе препозна као своје или као саставни део својих будућих интереса. Ако то није могуће, онда треба обезбедити да њој конкурентска сила увиди корист од партнерства са нама или открије латентни квалитет у нашој позицији. Али, недопустиво је да се ништа не ради у изградњи сопственог имића и успостављању политичких партнерстава. Пасивност која је проистацала из наше нереалне слике о сопственој снази скупо нас је коштала.

Управо англоамеричка доктрина међународних односа не познаје природне пријатеље и непријатеље. Нема вечних савезника. Нема идеолошких партнера. Колико само недемоћратских друштава подржавају САД? Колико земља у којима се још увек примењује казна сакаћења? Колико разноразних Норвјега, Тачија и Харадинаја? Па шта да се ради? Да ли да мењамо Америку или да гледамо како да максимално осигурамо своје идентитетне вредности и истакнемо своје партнерске предности. Филозофским језиком говорећи, политика је комуникација са другобичем и *alet-he-ia*, суштинска отвореност.

У стрикт-но ге-о-по-ли-тич-ком кљу-чу по-сма-тра-но, по-сто-ји јед-на про-тив-реч-ност у на-шем по-ло-жа-ју. Мо-жда је нај-бо-ље да то по-ка-жем у исто-риј-ском окви-ру. Ср-би су то-ком сто-ле-ћа жи-ве-ли у нај-бли-жем су-сед-ству аустро-у-гар-ске ме-тро-по-ле и би-ли сма-тра-ни ру-ским кли-ном под ње-ним ме-ким тр-бу-хом. А од ру-ске по-др-шке би-ла је сла-ба вај-да. У нај-ма-њу ру-ку, Ру-си-ја ни-је мо-гла да нас са-чу-ва од по-кр-шта-ва-ња и де-мо-граф-ских гу-би-та-ка. Са-да је тре-ну-так да да-мо вр-ло кре-а-тив-не од-го-во-ре на про-бле-ме са ко-ји-ма смо су-о-че-ни. Уве-рен сам да не мо-ра-мо да од-у-ста-не-мо ни од јед-ног су-штин-ског аспек-та на-шег на-ци-о-нал-ног би-ти-са-ња, али да би се то по-сти-гло мо-ра-мо да при-ме-ни-мо нај-мо-дер-ни-ју по-ли-тич-ку тех-но-ло-ги-ју и за-бо-ра-ви-мо ме-то-де из прет-про-шлог ве-ка. Па ни го-спо-ђа ми-ни-стар-ка не мо-же ви-ше да се игра она-ко ка-ко ју је игра-ла Љу-бин-ка Бо-бић.

• Срећ дић ном дећ већ дећ сећ тих, на Друћ гом саћ боћ ру кулћ тућ ра слоћ венћ ских и праћ воћ славћ них зећ маћ ља, у свом изћ ванћ редћ ном саћ опћ штећ њу заћ лоћ жић ли сте се за збић јаћ не рећ доћ ва и саћ бић раћ не снаћ га, не проћ тив бић ло коћ га нећ го у коћ рист саћ мих тих наћ роћ да, у једћ ном разћ доћ бљу већ лић ких лоћ моћ ва и њић хоћ ве заћ једћ ничћ ке узћ дрћ маћ ноћ сти. Нић шта ни наћ лик тоћ ме се нић је дећ сић ло?

Е, то ис-ку-ство ме је нај-ви-ше и под-ста-кло да у ре-ви-ди-ра-ној ме-то-до-ло-ги-ји поч-нем да тра-жим ре-ше-ња за на-ше те-шко-ће. Сва-ка за-хвал-ност и сва-ко по-што-ва-ње до-брим љу-ди-ма и до-брим пра-во-слав-ци-ма ко-ји су про-те-сто-ва-ли ка-да је на-ша зе-мља на раз-ли-чи-те на-чи-не ма-са-кри-ра-на, од еко-ном-ских санк-ци-ја, пре-ко из-оп-шта-ва-ња из ме-ђу-на-род-них ин-сти-ту-ци-ја до бру-тал-ног уби-ја-ња из ва-зду-ха, али ни-јед-на вла-да ни-је ка-те-го-рич-ки и до кра-ја ста-ла уз Ср-би-ју. Чак ни да-нас, ка-да се од-лу-чу-је о ста-ту-су Ко-со-ва и Ме-то-хи-је и ка-да су сви прав-ни и мо-рал-ни ар-гу-мен-ти не-по-ре-ци-во на на-шој стра-ни, не чу-јем ни је-дан ја-сни глас по-др-шке. Ср-би-ја ће по-ка-за-ти нај-ве-ћу ода-ност и по-све-ће-ност ду-хов-ним те-ме-љи-ма ва-се-ље-не ако их са-ма бу-де чу-ва-ла. На-рав-но, вра-та за ди-ја-лог оста-ју отво-ре-на сви-ма.

ТЕ-ЖЕ БЕЗ КУЛ-ТУ-РЕ НЕ-ГО БЕЗ ДР-ЖА-ВЕ

• Убрајају Вас у ноћу геће не рацију са зрећих пољитичара којима би требало да најзад буду иницијативни у једној згроми и одлучивања. Поштојили у српској пољитичкој геће не рацијски проблем (који је и питање образовања, сензибиљности, разумевања духа времена, које муније кајцијских и културолошких дова...)?

Главни проблем данашње политике елите је што већина није била ни демократски ни српски оријентисана током Брозове владавине. Требало је да падне Берлински зид, па да почну да се занимају за другачији поглед на свет. Изузетак су Коштуница и Чавошки који су још пре тридесет година заједно објавили студију о страначком плурализму. А ми сада доживљавамо да нам некадашњи најтврђи марксисти „соле памет” о европском путу, цивилном друштву и реформској политици.

Најважније је да на политичку сцену буде увећен модел који није „блоковски”, који није само борба *против*, него је борба *за*, који окупа а не фрагментира народ, који разлике не види као непријатељство него као здраву конкуренцију, модел који није производ идеолошке уобразиље него управљач и менаџер у друштвеним процесима и, изнад свега, професионалност уместо демагогије. Био бих задовољан ако постоји мој допринос успостављању таквог образа нове српске политике. А за учешће у власти борим се да бих могао да утичем на бољу будућност свога народа и своје земље.

• Један сте од већина ретких српских пољитичара којима је изјавио да би радије био мишистар култура него премијер, због изузетне важности коју, у овом времену поготову, има култура?

Све је култура. Чини ми се да је теже без културе него без државе. Или, барем, једно без другога не иде. То су знали и наши стари. Шта је данас историјска вертикала Србије ако не оно што је културна заоставштина Немачкиња, од *Законица*

,
Номакана

,
Житија

,

Сло-ва Љуб-ве

, па до Ми-ле-ше-ве, Со-по-ћа-на, и та-ко ре-дом. За на-шу ге-не-ра-ци-ју био би нај-ве-ћи др-жа-во-твор-ни успех да у Не-ма-њи-ћи-ма пре-по-зна па-ра-диг-му и но-ву Ср-би-ју на-ста-ви да гра-ди као да ни-је би-ло пет сто-ти-на го-ди-на дис-кон-ти-ну-и-те-та са све-то-род-ном ди-на-сти-јом.

Или, не-што но-ви-ја исто-ри-ја. Бе-о-град да-нас сва-ко-ме стран-цу из-гле-да као пре-по-зна-тљи-ви европ-ски град упра-во због кул-тур-не сен-зи-тив-но-сти ње-го-вих гра-ди-те-ља пре сто-ти-нак го-ди-на. Ка-ра-ђор-ђе-ви-ћи су вр-ло лу-цид-но под-сти-ца-ли уоб-ли-ча-ва-ње ви-зу-ел-ног иден-ти-те-та зе-мље у хра-мов-ној и спо-ме-нич-кој ар-хи-тек-ту-ри.

То се мо-же и мо-ра ра-ди-ти и да-нас. Гра-ни-це из-ме-ђу др-жа-ва све ма-ње ће би-ти опа-жа-не по ка-ра-у-ла-ма и рам-па-ма а све ви-ше по стил-ским осо-бе-но-сти-ма у при-мар-ном пер-цеп-тив-ном про-сто-ру.

Реч-ју, Ср-би-ја са-мо тре-ба да ор-га-ни-зу-је соп-стве-но на-сле-ђе и по-себ-ност, а они су фа-сци-нант-ни. Ми-ни-стар-ство кул-ту-ре је над-ле-жна адре-са.

ОСНО-ВА ЗА ОП-ТИ-МИ-ЗАМ

• На^ш шем по^к ко^л ле^н ну оства^р ри^л ла се она ста^р ра ки^н не^с ска кле^т тва: „Да^ш бог^ш да жи^ш вео у за^ш ни^ш мљи^ш вим вре^ш ме^ш ни^ш ма!“ Сма^ш тра^ш те ли да ће^ш мо, по^ш сле све^ш га што нам се до^ш го^ш ди^ш ло, смо^ш ћи сна^ш ге да по^ш кре^ш не^ш мо уну^ш тар^ш ње об^ш но^ш ви^ш тељ^ш ске енер^ш ги^ш је?

По-сле лен-ство-ва-ња код дру-га Ти-та мо-жда је све ово би-ло нео-п-ход-но, као ка-зна и као по-нов-но са-би-ра-ње. Пла-ће-на је пре-ску-па це-на, пре све-га у људ-ским жр-тва-ма. То бо-ли и то се не мо-же ни-ка-ко сме-сти-ти ни у јед-ну ра-чу-ни-цу, па ни ову исто-риј-ску. Мно-го је се-ла и гра-до-ва у ко-ји-ма не-ма ви-ше срп-ске ду-ше а би-ло је прет-ход-них хи-ља-ду го-ди-на. То се мо-же вра-ти-ти на ста-ро ако по-сто-ји во-ља и стра-те-ги-ја. На-рав-но, но-вим сред-стви-ма. На-ма ће гло-бал-ни де-мо-крат-ски про-це-си и „иде-о-ло-ги-ја” људ-ских пра-ва ићи на ру-ку. Али, ми мо-ра-мо да их при-хва-ти-мо и да са њи-ма *хен-длу-је-мо* у сво-ју ко-рист. Сва-ка-ко ће би-ти по-треб-но да дис-крет-ни-је из-ла-же-мо сво-је по-ли-тич-ке ци-ље-ве и да по-сте-пе-ност угра-ди-мо у осно-ве сво-га по-ли-тич-ког де-ло-ва-ња. У из-ве-сном сми-слу и уну-тра-шња по-ли-ти-ка, ко-му-ни-ка-ци-ја и ре-ша-ва-ње кон-фли-ка-та мо-ра-ју да се ур-ба-ни-зју. На тај на-чин про-бле-ми се лак-ше ре-ша-ва-ју а дру-штве-на енер-ги-ја ма-ње се ра-си-па.

Ако бих по-ку-шао да не-ка-ко кр-стим исто-риј-ско по-гла-вље ко-је се упра-во окон-ча-ва, он-да бих се од-лу-чио да као нај-при-ме-ре-ни-је и не-жно ауто-и-ро-нич-но иза-бе-рем на-зив јед-ног ро-ма-на Во-ји-сла-ва Лу-бар-де, а он гла-си *Гор-до по-ср-та-ње*.

Код нас Ср-ба мно-го то-га не-до-ста-је, али енер-ги-је увек има до-вољ-но. Пи-та-ње је са-мо ка-ко је ка-на-ли-ше-мо. Оп-шта је цр-та на-ци-о-нал-ног ка-рак-те-ра, а то су уочи-ли и Двор-ни-ко-вић и Сло-бо-дан Јо-ва-но-вић, да смо при-јем-чи-ви-ји за ве-ли-ке по-ду-хва-те и слав-на де-ла не-го за ма-ли, упо-ран и сва-ко-днев-ни рад и за ма-ле по-ма-ке. У про-те-клој де-ка-ди на-ше прег-ну-ће ни-је до-ве-ло до ве-ли-ких ре-зул-та-та, а дру-штве-на си-ту-а-ци-ја још ма-ње је би-ла под-сти-цај-на за стр-пљи-во пред-у-зет-ни-штво и ме-то-до-ло-ги-ју ма-лих ко-ра-ка. Нео-п-ход-на је но-ва ви-зи-ја Ср-би-је и ба-рем не-ки по-во-љан знак ко-ји би об-но-вио ен-ту-зи-ја-зам код љу-ди. Упр-кос свим ово-го-ди-шњим ис-ку-ше-њи-ма и не-из-ве-сно-сти-ма, ми-слим да се не-што озбиљ-но по-кре-ну-ло. Тра-у-ма про-те-клих ра-то-ва, се-ћа-ње на кри-зе и не-во-ље по-сте-пе-но се по-ти-ску-ју и љу-ди се окре-ћу бу-дућ-но-сти.

• Најзад, ге не рал но, да ли сте оп ти ми ста?

Да. Све ци-ље-ве мо-же-мо да оства-ри-мо, али мо-ра-мо да им при-ђе-мо на но-ви

на-чин. <

(Април 2006)